

GEMEENTE VIJFHEERENLANDEN

Samen voor een sterk, leefbaar en toekomstbestendig Vijfheerenlanden

COALITIEAKKOORD 2026-2030

CDA SGP VVD HVV HART VOOR VIJFHEERENLANDEN

INHOUD

Inleiding

1 Bestuursstijl en Participatie 6

2 Wonen en Leefomgeving 10

3 Samenleving 16

4 Economie en ondernemers 24

5 Financiën 26

Een sterk, leefbaar en toekomstbestendig Vijfheerenlanden 28

Bijlage Voorgestelde portefeuilleverdeling 30

Vijfheerenlanden staat voor grote opgaven. Onze gemeente groeit, de druk op ruimte en voorzieningen neemt toe en maatschappelijke vraagstukken worden complexer. Tegelijk zien we ook een sterke samenleving, met betrokken inwoners, ondernemers en organisaties die samen het verschil maken. Hier willen we op voortbouwen.

In dit akkoord op hoofdlijnen leggen wij de koers vast voor de komende bestuursperiode. Het beschrijft de richting die wij kiezen en de keuzes die daarbij horen. Niet alles staat tot in detail uitgewerkt en niet alle onderwerpen komen aan bod. We richten ons hier vooral op de thema's waarop in deze periode bestuurlijke keuzes nodig zijn. Tegelijk zijn we ons ervan bewust dat er al veel in gang is gezet en dat er binnen onze samenleving en organisatie al veel goede dingen gebeuren. Daar bouwen we op voort. We maken bewust ruimte om, volgend op dit akkoord, in een collegeprogramma en in de uitvoering samen met de raad, inwoners, ondernemers en de organisatie verdere invulling te geven aan onze ambities.

Dit akkoord heeft een aantal duidelijke uitgangspunten. We kiezen ervoor om daarin prioriteiten te stellen: niet alles kan tegelijk of in dezelfde mate. Daar waar ambities met elkaar concurreren, maken we duidelijke keuzes. We zetten in op preventie en het versterken van de sociale basis, zodat zwaardere problematiek waar mogelijk wordt voorkomen. We nemen onze wettelijke opgaven serieus en voeren deze zorgvuldig uit, met oog voor wat onze gemeente aankan. En in de samenwerking met andere overheden trekken we actief en zelfbewust op, met een duidelijke inzet op de belangen van Vijfheerenlanden.

Daarbij past een bestuursstijl die dicht bij de samenleving staat, elke inwoner telt. En een college dat integraal samenwerkt, met wederzijds respect en vertrouwen. We zijn helder in keuzes, zorgvuldig in afwegingen en gericht op uitvoering. We werken samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, ieder vanuit een eigen rol en verantwoordelijkheid. Zo bouwen we aan een gemeente die niet alleen plannen maakt, maar ook daadwerkelijk resultaten laat zien.

We hechten aan rolvastheid en transparantie. We betrekken de raad tijdig en volledig, zodat zij haar kaderstellende en controlerende rol goed kan vervullen. We zien debat en tegenspraak daarbij als waardevol voor het maken van betere keuzes.

Een gemotiveerde en goed toegeruste organisatie, waarin het prettig is om te werken aan maatschappelijke opgaven en tastbare oplossingen voor onze samenleving vinden we belangrijk. Door te werken vanuit professioneel vertrouwen dragen we hieraan bij.

Met dit akkoord geven wij richting. Op basis van de visie tot 2040 staan de komende jaren in het teken van realiseren, samen leren en waar nodig bijsturen. Steeds met als doel: een sterk, leefbaar en toekomstbestendig Vijfheerenlanden.

Tegelijk weten we dat de keuzes van vandaag ook invloed hebben op de periode daarna.
Daarom kijken we nu al verder vooruit. Om integraal richting te geven aan keuzes na 2040 over bijvoorbeeld ruimte, landschap, woningbouw, (maatschappelijke) voorzieningen, ondernemersklimaat, mobiliteit en zorg en welzijn, ontwikkelen we een lange termijn perspectief Vijfheerenlanden 2060 waarin we uitwerken wat voor gemeente we willen zijn. Dit perspectief biedt houvast bij het beoordelen van bijvoorbeeld regionale ruimtevragen, het stellen van prioriteiten en het tijdig agenderen van toekomstige opgaven. Zo bouwen we niet alleen voor vandaag, maar ook met het oog op de generaties die na ons komen.

1

Bestuursstijl en Participatie

IN HET KORT

- We luisteren naar inwoners en leggen uit wat we doen.
- We betrekken inwoners op tijd bij plannen.
- We zijn eerlijk over wat wel en niet kan.
- We werken goed samen met de raad en de organisatie.
- We zorgen dat iedereen mee kan doen door duidelijke taal en minder drempels.

Een betrouwbare en daadkrachtige gemeente die naast inwoners en ondernemers staat, ruimte geeft met duidelijke kaders en doet wat nodig is – met zorg voor elkaar en voor de toekomst.

We kiezen voor een bestuursstijl die zichtbaar maakt dat de gemeente werkt voor en met haar inwoners en ondernemers. Wij luisteren naar wat er leeft, maken duidelijke keuzes en zorgen dat afspraken ook worden nagekomen. Daarbij hoort dat we uitleggen wat we doen en waarom, zodat besluiten begrijpelijk en navolgbaar zijn. We zijn ook duidelijk wanneer iets niet kan of niet wordt gedaan en om welke redenen. We staan dicht bij de samenleving, met de dorpen en kernen als vertrekpunt voor ons beleid en handelen.

Onze bestuursstijl is gericht op doen wat nodig is. We zijn besluitvaardig en uitvoeringsgericht, met oog voor wat er speelt in de praktijk. Binnen de kaders zoeken we naar maatwerkmogelijkheden als de situatie daarom vraagt. We denken in mogelijkheden met ruimte voor pragmatische oplossingen. Tegelijk blijven we zorgvuldig in de afweging van belangen en kiezen we voor oplossingen die ook op de lange termijn houdbaar zijn. Daarbij gaan we zuinig en verantwoord om met publieke middelen.

In de relatie met de gemeenteraad werken we rolvast en met respect voor ieders positie. De raad wordt tijdig en volledig geïnformeerd en kan rekenen op een open en betrouwbare samenwerking. Tegenspraak en debat zien we als essentieel voor goede besluitvorming. We blijven in gesprek over hoe het samenspel tussen raad en college functioneert en organiseren daarvoor periodiek reflectie-/evaluatiemomenten. Daarbij vragen we tussentijds ook inwoners om te reflecteren op de vraag ‘Hoe doen wij het?’.

Richting regio, provincie en rijk treden we als gemeente zelfbewust en eensgezind op. We brengen onze belangen actief naar voren, zoeken samenwerking waar dat meerwaarde heeft en bewaken tegelijkertijd onze lokale positie en autonomie. Daarbij nemen we onze bestuurlijke verantwoordelijkheid door zichtbaar en actief positie in te nemen in regionale netwerken, bijvoorbeeld door het voorzitterschap te vervullen en werkgroepen te initiëren en te trekken.

We nemen onze wettelijke verantwoordelijkheden serieus en voeren deze zorgvuldig uit. Binnen de ruimte die wet- en regelgeving bieden maken we bewuste keuzes in tempo, invulling en prioritering, passend bij de draagkracht van onze gemeente en samenleving.

Binnen de ambtelijke organisatie sturen we op duidelijke, realistische opdrachten en uitvoering, met ruimte voor vakmanschap en professioneel oordeel. We verwachten dat er integraal, over domeinen heen, wordt gedacht en gewerkt. We werken vanuit vertrouwen en rekenen op resultaat. Kritisch meedenken, tegenspraak en het geven van professioneel advies horen daarbij.

We benutten onze verschillen, met ruimte voor debat én dialoog. We zoeken gezamenlijk naar oplossingen, spreken elkaar aan waar nodig en houden ons aan gemaakte afspraken. Door regelmatig te reflecteren op ons handelen blijven we leren en verbeteren, in het belang van een betrouwbare en effectieve overheid voor Vijfheerenlanden.

Participatie
De maatschappelijke opgaven waar we voor staan, vragen om gezamenlijke inzet. Gemeentekracht en gemeenschapskracht gaan hand in hand. We

werken samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, ieder vanuit een eigen rol en verantwoordelijkheid. Dat vraagt om vertrouwen in elkaar en om helderheid over wat ieders bijdrage is en waar grenzen liggen. We zijn daar open en eerlijk over, zodat verwachtingen vooraf duidelijk en realistisch zijn en we samen kunnen bouwen aan duurzame oplossingen.

We zoeken naar vormen van participatie die niet alleen bijdragen aan de kwaliteit van plannen, maar ook aan voortgang en slagkracht. Liever meer tijd en aandacht in een vroeg stadium, zodat plannen beter gedragen worden dan latere vertraging door aanpassing of bezwaar met het risico op verlies van vertrouwen. Daarbij is het nadrukkelijk onze wens om juist ook inwoners en belanghebbenden te bereiken die eerder zijn afgehaakt of zich niet gehoord voelen. Door hen actief en op een passende manier te betrekken, willen we participatie inclusiever maken en een bredere groep perspectieven meenemen. Zo dragen we niet alleen bij aan betere plannen, maar ook aan het herstel en versterken van het vertrouwen in de overheid.

Daarbij hebben we aandacht voor een begrijpelijke en toegankelijke manier van communiceren. We kiezen voor een passend taalniveau, zodat zoveel mogelijk inwoners kunnen meedoen, hun mening kunnen geven en goed kunnen begrijpen waarover beleid of initiatieven gaan. Dit vraagt om het vermijden van onnodig ingewikkeld taalgebruik, het bieden van samenvattingen en het aansluiten bij de belevingswereld van inwoners.

Inwoners kunnen zelf initiatieven ontplooien voor hun wijk of dorp. We behouden het budget voor inwonersinitiatieven en maken het eenvoudiger om hiervan gebruik te maken. Daarnaast zorgen we ervoor dat de mogelijkheden beter bekend worden, zodat meer inwoners de weg weten te vinden naar deze ondersteuning.

Participatie is erop gericht betrokkenheid te versterken en plannen te verbeteren en vormt daarom het startpunt bij de ontwikkeling van beleid en plannen. Daarbij wegen we steeds de mate van invloed af tegen de verantwoordelijkheid die wijzelf of anderen dragen. Het blijft onze verantwoordelijkheid om een zorgvuldige afweging van alle belangen te maken en te kiezen voor oplossingen die ook op de lange termijn houdbaar zijn. Dat betekent dat we vooraf duidelijke kaders stellen en dat oprechte participatie ook grenzen kent. Uiteindelijk past het bij onze rol om keuzes te maken, waarbij wij de inbreng uit het participatietraject zorgvuldig meewegen.

Het uitdaagrecht, als specifieke vorm van participatie, willen we verder ontwikkelen. Daarbij kijken we niet alleen naar financiële meerwaarde, maar nadrukkelijk ook naar maatschappelijke waarde, die niet altijd in euro's is uit te drukken. We vragen de organisatie om aanvragen met een open blik en creativiteit integraal te beoordelen en, in gesprek met initiatiefnemers, actief te zoeken naar manieren om die maatschappelijke meerwaarde concreet te maken. We realiseren ons dat dit nieuw is, zowel voor ons als voor initiatiefnemers. We willen daarom ruimte creëren om te leren en te experimenteren.

2

Wonen en Leefomgeving

IN HET KORT

- We streven naar het bouwen van woningen in alle kernen, stap voor stap.
- We bouwen vooral voor mensen uit onze eigen gemeente.
- We zorgen dat woningen, voorzieningen en bereikbaarheid bij elkaar passen.
- We maken bouwen sneller en eenvoudiger.
- We houden onze kernen en wijken leefbaar en groen.

De toekomst van onze dorpen en steden

Vijfheerenlanden staat voor een grote woonopgave. We kiezen ervoor deze opgave met overtuiging, realiteitszin en oog voor de lange termijn aan te pakken. We bouwen aan sterke gemeenschappen waar leefbaarheid, gemeenschapszin, ontmoeting en omzien naar elkaar centraal staan. We bouwen vooral voor mensen met een band met de gemeente, met daarnaast ruimte voor instroom uit de regio en daarbuiten. De groei van Vijfheerenlanden maakt dit mogelijk.

Wonen is voor ons geen abstract vraagstuk, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de toekomst van onze dorpen en steden.
De opgaven tot 2040 zijn in beeld en worden de komende jaren stap voor stap uitgevoerd. Daarmee ligt er een samenhangende en goed gevulde agenda klaar voor de periode tot 2040.

Bouwen in alle kernen – met respect voor leefbaarheid, identiteit en draagvlak
De gebieds- en dorps(woon)visies vormen het fundament onder ons beleid. Deze visies zijn samen met inwoners opgesteld en geven richting aan waar en hoe we bouwen. We brengen de daarin benoemde locaties daadwerkelijk tot ontwikkeling. Daarom willen we bouwen in *alle* kernen, passend bij het karakter en de schaal van iedere plek.
We kunnen niet in alle kernen *tegelijkertijd* bouwen en de actuele woonopgave verschilt per kern. Daarom stellen we gerichte prioriteiten in onze bouwplannen, in samenhang met de specifieke opgaven per kern. Op die manier versterken we de vitaliteit van onze kernen, hebben we oog voor het behoud van voorzieningen en zijn we bereid plannen daarop te prioriteren. Zo zorgen we dat bouwen en leefbaarheid elkaar versterken.
De wettelijke taakstelling voor statushouders maakt onderdeel uit van onze totale woonbehoefte.

We hechten groot belang aan bestaande sociale structuren en betrekken inwoners daarom vroegtijdig bij planvorming. Participatie is voor ons geen formaliteit, maar een manier om vanaf de start met elkaar goede plannen te maken en ontwikkelingen beter te laten aansluiten bij wat er leeft in de gemeenschap.

Wonen voor eigen inwoners
De woonbehoefte van onze eigen inwoners is leidend. Jongeren moeten in hun eigen dorp kunnen blijven wonen of ernaar terug kunnen keren wanneer zij of hun ouders een nieuwe levensfase ingaan. Gezinnen moeten kunnen doorstromen en senioren moeten in hun vertrouwde omgeving oud kunnen worden, en waar passend worden verleid om door te stromen naar een geschikte bestaande of nieuwe woning en woonomgeving. Binnen de wettelijke mogelijkheden geven we daarom voorrang aan inwoners of woningzoekenden met een sociale of economische binding aan Vijfheerenlanden. We behouden bestaande instrumenten en onderzoeken aanvullende (financiële) instrumenten om ook in andere segmenten meer ruimte te creëren voor onze eigen inwoners.
We investeren in verdiepend inzicht in de lokale woonvraag, uitgesplitst naar doelgroepen. Daarnaast brengen we de omvang van specifieke aandachtsgroepen in beeld en realiseren we voor deze groepen passende woonvormen. Dit vormt de basis voor een woningbouwprogramma dat aansluit bij de realiteit van onze kernen.

Betaalbaar, passend en toekomstbestendig
De bestaande kaders voor betaalbare woningbouw zijn voor ons leidend. Maar als deze kaders niet dienend zijn in onze opgaven, dan moeten we hiervan kunnen afwijken. Dit doen we binnen de reikwijdte van in ontwikkeling zijnde wet- en regelgeving op rijksniveau. Dit betekent in de praktijk dat we de kaders met gezond verstand toepassen in samenhang met de woonbehoefte. We kunnen daarbij kiezen voor maatwerk per locatie en richten financiële impulsen in als dat helpend is voor bepaalde doelgroepen, doorstroming of noodzakelijke versnelling.

We bouwen voor een brede mix van doelgroepen, waaronder starters, gezinnen, senioren, eenpersoonshuishoudens en inwoners die uitstromen uit zorg of opvang.
Nieuwe woonvormen, zoals hofjes, tiny houses, mantelzorgwoningen en andere innovatieve concepten, krijgen actief de ruimte. Zij dragen bij aan doorstroming, betaalbaarheid. Maar vooral ook stimuleren deze woonvormen ontmoeting, onderlinge betrokkenheid en wederzijdse ondersteuning. Waarmee we de sociale basis in wijken en dorpen versterken.

Daarnaast hebben we oog voor de bestaande woningvoorraad. Waar mogelijk benutten we kansen voor woningsplitsing, woningdeling en kamergewijze verhuur. We stimuleren woningcorporaties om doorstroming te bevorderen, bijvoorbeeld door huishoudens aan te moedigen te verhuizen naar een woning die beter past bij hun inkomen of situatie. We zetten ons actief in om langdurige leegstand terug te dringen.

Inbreiding waar het kan, uitbreiding waar het moet
We kiezen voor een zorgvuldige balans tussen inbreiding en uitbreiding. Inbreiding kan alleen als dit verantwoord kan en geen afbreuk doet aan leefbaarheid, sociale samenhang of groene ruimte in bestaande wijken. Het benutten van bestaande ruimte draagt bij aan een efficiënt ruimtegebruik en het versterken van dorpen en wijken. De bestaande ruimte voor uitbreiding per kern wordt benut waar dat wenselijk is om te voorzien in de lokale behoefte aan wonen en voorzieningen.

Versnellen door minder regels en meer uitvoeringskracht
We kiezen nadrukkelijk voor versnelling van de woningbouw. Belemmerende regels en procedures willen we waar mogelijk wegnemen. Daarom zijn we kritisch en terughoudend in het toevoegen van lokale regelgeving bovenop landelijke regels. En willen we meer creativiteit aan de dag leggen om processen te vernieuwen en te versnellen.
We streven naar kortere doorlooptijden van initiatief tot start bouw door vernieuwende werkprocessen en realistische ambities per project, zonder concessies te doen aan kwaliteit of leefbaarheid.
De gemeente werkt professioneel, voorspelbaar, klantgericht en oplossingsgericht, zodat initiatiefnemers weten waar zij aan toe zijn. ‘Ja, mits …’ is de grondhouding waarop initiatieven worden beoordeeld. Waar nodig versterken we onze bestuurlijke en ambtelijke capaciteit om de ambities op het gebied van woningbouw en gebiedsontwikkeling waar te maken.

Actief grondbeleid waar dat meerwaarde heeft
We willen een actiever grondbeleid voeren, omdat het nodig is onze regie te vergroten. Dit kan bijvoorbeeld spelen bij strategische locaties of bij ontwikkelgebieden met meerdere grondeigenaren. We maken hierbij een zorgvuldige afweging, met oog voor risico’s en binnen de financiële ruimte van de gemeente. Het op te stellen lange termijn perspectief is richtinggevend voor dit strategische grondbeleid.

Wonen, voorzieningen en mobiliteit in samenhang
Woningbouw staat nooit op zichzelf. Groei vraagt om investeringen in voorzieningen, bereikbaarheid en leefbaarheid, ook op bovenwijkse schaal. Daarom ontwikkelen we woningbouwprojecten altijd integraal, met aandacht voor:
- Scholen, dorpshuizen, sportaccommodaties en andere voorzieningen;
- Mobiliteit en verkeersveiligheid;
- Openbare ruimte en recreatie;
- Het versterken van de sociale basis.

Via de investeringsagenda *Het Goede Leven* investeren we gericht in wijken en buurten, zodat groei hand in hand gaat met kwaliteit van leven.

Sterke regionale positie
De woonopgave is regionaal. Samenwerking in deze opgave is nodig en loont. Daarin bewaken we wel nadrukkelijk onze eigen identiteit en belangen. We kiezen voor een actieve en assertieve bestuurlijke houding binnen de Metropoolregio Utrecht-West (MRU-West, regionale samenwerking met Utrechtse gemeenten) en richting provincie en rijk. We brengen onze eigen agenda daarbij expliciet in. We concretiseren de afspraken uit 2021 met de provincie Utrecht en zetten in op een (bestuurlijke) samenwerkingsagenda. We benutten de ruimte die het rijk biedt om onze eigen woningbouwambities te realiseren.

Mobiliteit

Een goede bereikbaarheid van al onze kernen is een randvoorwaarde voor prettig (en ook veilig) wonen, werken en ondernemen in Vijfheerenlanden. Veel mobiliteitsopgaven overstijgen echter de gemeentelijke schaal.

Mobiliteit wordt integraal meegenomen bij gebiedsontwikkeling. Ontsluiting, verkeersveiligheid en bereikbaarheid zijn immers randvoorwaardelijk en geen sluitstuk van plannen. Verkeersintensiteitsproblemen, zoals sluipverkeer pakken we gericht aan met slimme oplossingen, op basis van zowel beschikbare objectieve data als lokale kennis en ervaringen. De bereikbaarheid van onze kernen voor hulpdiensten heeft onze prioriteit. Het is onacceptabel dat bij het vastlopen van het hoofdwegennet, de veiligheid van onze bewoners in het geding komt.

We investeren in veilige fietsverbindingen en zetten in op goed openbaar vervoer. Daarbij zoeken we naar mobiliteitsvernieuwingen. Tegelijk erkennen we dat de auto voor onze inwoners en ondernemers vaak noodzakelijk blijft. De (auto)bereikbaarheid (in samenhang met leefbaarheid) van onze kernen en centra blijft daarom uitgangspunt van beleid.

We intensiveren daarom de samenwerking met rijk (waaronder Rijkswaterstaat), provincie en regio. Wij brengen daarbij onze eigen belangen en doelstellingen proactief in. Zo’n belang betreft bijvoorbeeld het verkrijgen van de benodigde cofinanciering voor onze mobiliteitsprojecten. Vraagstukken rond de A27, een volwaardig knooppunt Everdingen, de bereikbaarheid van de kernen, de aanleg van randwegen en regionale OV verbindingen krijgen daarbij expliciet aandacht. Over deze vraagstukken moeten in de periode 2026-2030 tenminste richtinggevende besluiten worden genomen.

Duurzaamheid, energie en klimaat in samenhang

We werken vanuit het principe van rentmeesterschap aan een duurzame en toekomstbestendige energievoorziening. We nemen een actieve, regisserende rol en behouden waar mogelijk de lokale regie. De lokale besturen wind blijven hierin een belangrijke rol houden. Want draagvlak voor oplossingen ontstaat bij het kunnen nemen van eigenaarschap. Daarbij houden wij vast aan het vastgestelde gemeentelijke beleid richting 2030 en gaan we het gesprek aan met provincie en regio als van ons aanvullende ambities worden gevraagd.

Netcongestie is een urgente opgave die directe gevolgen heeft voor de realisatie van woningbouw en werklandschappen en voor de investeringsplannen van ondernemers. We spannen ons maximaal in om knelpunten te verminderen. Zo willen wij de energiezekerheid voor onze ondernemers en inwoners waarborgen. Het gezamenlijk optrekken met andere overheden en netbeheerders is hierbij randvoorwaardelijk.

We stimuleren dat opwek en verbruik van energie zo dicht mogelijk bij elkaar plaatsvinden en ondersteunen inwoners en ondernemers actief bij verduurzaming, onder meer door goede informatie over subsidieregelingen en een aanmoedigingsagenda. Zon op dak blijft daarbij de voorkeur behouden. Voor de periode na 2030 slaan we, ook in regionaal verband, de weg in naar realistische, alternatieve vormen van energieopwekking. We werken vanuit het voorzorgsbeginsel. Dat betekent dat we bij onzekerheid over effecten op gezondheid, veiligheid en leefomgeving bewust kiezen voor een zorgvuldige en terughoudende aanpak.

Wij zijn realistisch in onze verdere ambities op het gebied van duurzaamheid. Veel van deze ambities dragen bij aan onze doelstellingen op het gebied van het goede leven in Vijfheerenlanden. Daarom willen we verder stappen zetten op het gebied van circulariteit. Hiervoor brengen we in beeld waar Vijfheerenlanden nu staat en formuleren op basis daarvan heldere en haalbare doelen. Dit doen we met een realistische benadering die ondersteunend is aan andere ambities, zoals woningbouw en economische ontwikkeling.

We zetten in op een realistische en gebiedsgerichte benadering van groen en klimaatadaptatie. Maatregelen dragen bij aan een toekomstbestendige leefomgeving rekening houdend met andere maatschappelijke opgaven. Klimaatadaptieve maatregelen worden zorgvuldig ingepast in het landschap en worden gecombineerd met andere ruimtelijke opgaven, zodat deze bijdragen aan wonen, economie en leefbaarheid. Daarbij houden we nadrukkelijk oog voor de kwaliteit van de groene leefomgeving.

3

Samenleving

IN HET KORT

- We kijken eerst wat mensen zelf of samen kunnen.
- We voorkomen problemen zo veel mogelijk (bijvoorbeeld door goede ondersteuning op tijd).
- We helpen mensen die hulp nodig hebben.
- We zorgen dat hulp dichtbij is, vooral voor wie het echt nodig heeft.
- Iedereen moet mee kunnen doen.

Een zorgzame samenleving met duidelijke keuzes

We staan voor een diverse, inclusieve en zorgzame samenleving waarin mensen naar elkaar omzien en waarin stabiele en weerbare gezinnen, netwerken en gemeenschappen een belangrijke basis vormen. Daarbij kijken we niet alleen naar zelfredzaamheid, maar ook naar samenredzaamheid: de kracht van gezinnen, buren, geloofsgemeenschappen, verenigingen en netwerken rondom inwoners. We onderschrijven het VN-verdrag Handicap en zetten ons in voor een samenleving waarin iedereen, met of zonder beperking of chronische aandoening, volwaardig kan meedoen.

We erkennen dat het leven niet altijd maakbaar is en dat iedereen te maken kan krijgen met tegenslag. Vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid vinden wij het belangrijk om ruimte te geven aan veerkracht, herstel en het vermogen om met uitdagingen om te gaan. Daarbij kijken we niet alleen naar problemen, maar juist naar wat mensen helpt om hun leven zo goed mogelijk vorm te geven en te behouden. Ondersteuning kan bestaan uit versterking van het netwerk, de sociale basis en het dagelijks leven, maar ook uit professionele hulp wanneer dat nodig is. Deze vormen vullen elkaar aan en versterken elkaar. Door meer in te zetten op wat dichtbij mensen beschikbaar is, kunnen we ervoor zorgen dat professionele ondersteuning toegankelijk en beschikbaar blijft voor inwoners die deze het meest nodig hebben, ook op de lange termijn. Daarom onderzoeken we - binnen de wet - de ruimte die er is om mensen nog meer op hun eigen kracht aan te spreken door de grens naar wat strikt noodzakelijk is waar mogelijk naar voren te verleggen. Eigen kracht zien we daarbij breed: het gaat om regie kunnen voeren over het eigen leven, inzet van het netwerk én – waar aan de orde – de beschikking over voldoende eigen middelen.

Omdat het sociaal domein gaat over mensen én over de inzet van publieke middelen, vinden we het belangrijk om zorgvuldig en afgewogen keuzes te maken. Daarbij kijken we niet alleen naar cijfers, maar ook naar de ervaringen van inwoners en professionals in de praktijk.
Wij werken aan beter inzicht in de effecten van beleid door een combinatie van meten, monitoren en het duiden van kwalitatieve resultaten, met een duidelijk doel om onderbouwde keuzes te maken. Zonder de administratieve lasten onevenredig te verzwaren. Dit helpt ons bij het maken van afgewogen keuzes en het ontwikkelen van passende lokale oplossingen.

Preventie en sociale basis
Preventie is het uitgangspunt, naast de wettelijk vastgelegde inzet op noodzakelijke en complexe zorg. Door vroegtijdige ondersteuning, voorlichting en het versterken van vaardigheden – bijvoorbeeld op het gebied van geldzaken, gezondheid, opvoeden en opgroeien – willen we voorkomen dat problemen verergeren of zich opstapelen. Een sterke sociale basis heeft ook een preventieve werking; in een sterke sociale basis zijn mensen veerkrachtig en weerbaar.
De sociale basis is het fundament onder welzijn en gezondheid, daarna volgt preventieve inzet, en indien nodig Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) en Jeugdhulp.

We zetten dan ook nadrukkelijk in op het vergroten en aanspreken van zowel eigen kracht als gemeenschapskracht. We investeren in een sterke sociale basis dichtbij huis, waarin inwoners laagdrempelig ondersteuning kunnen vinden en elkaar kunnen ontmoeten. Inwoners, vrijwilligers en integraal samenwerkende maatschappelijke organisaties dragen in al onze kernen bij aan welzijn en aan het goede (samen)leven in Vijfheerenlanden. De gemeente faciliteert en versterkt, zonder over te nemen.
Initiatieven die onderlinge betrokkenheid, omzien naar elkaar en praktische ondersteuning bevorderen, moedigen we actief aan.
We maken bestaande ondersteuning en contactpunten zoals het Sociaal Loket beter

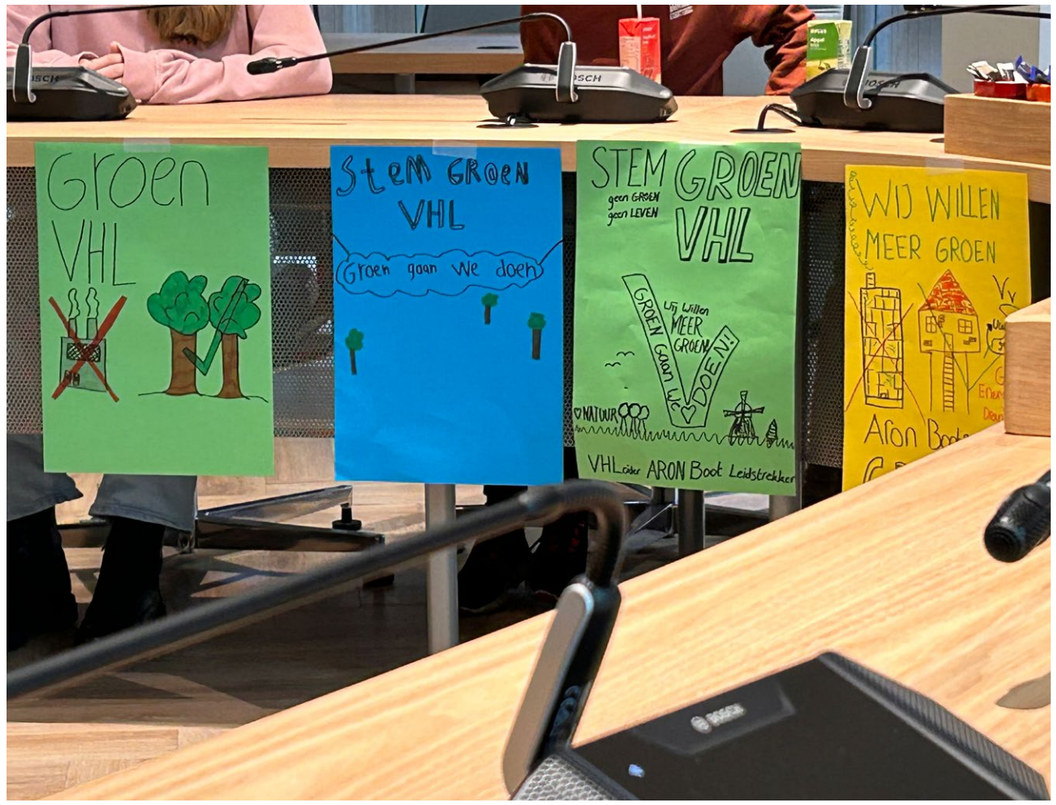
zichtbaar en toegankelijk, zodat inwoners makkelijker de weg vinden als zij zich zorgen maken over zichzelf of iemand anders.
Mantelzorgers vervullen een cruciale rol in de samenleving. Zij maken het mogelijk dat ondersteuning dichtbij en menselijk blijft. We zetten ons in voor betere ondersteuning van mantelzorgers en het voorkomen van overbelasting.

We zetten in op:
- Het versterken van gemeenschapskracht in alle kernen;
- Het ondersteunen en faciliteren van maatschappelijke organisaties en gemeenschapshuizen;
- Het benutten van bestaande voorzieningen, zoals scholen en sport- en cultuurvoorzieningen, als ontmoetingsplek.

Opvoeden en opgroeien
We willen dat kinderen en jongeren veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien en ontwikkelen in hun eigen omgeving. Dit begint bij een sterke basis: betrokken ouders, een ondersteunende omgeving en toegankelijke voorzieningen.

Onze inzet richt zich op het versterken van de rol van ouders en het normale opvoeden, waarbij laagdrempelige ondersteuning voor gezinnen beschikbaar en vindbaar is.
Het belang van normaliseren is daarbij uitgangspunt: van kinderen en jongeren mag niet worden verwacht dat zij voortdurend voldoen aan hoge en steeds strakkere eisen, en niet elke afwijking daarvan vraagt om professionele interventie.

We hechten eraan dat kinderen en jongeren leren omgaan met tegenslag en hun veerkracht ontwikkelen. Het vergroten van mentale weerbaarheid zien we dan ook als een belangrijke opgave, waarbij onder meer sport, cultuur en sociale verbinding een belangrijke rol spelen.

Signalen dat het minder goed gaat met kinderen en jongeren moeten tijdig worden gezien en opgepakt, zodat waar nodig passende ondersteuning kan worden geboden. Daarom versterken we de samenwerking tussen onderwijs, geloofsgemeenschappen, zorg, welzijn, huisartsen en gemeente, bijvoorbeeld door de inzet van sociaal professionals in en rond de school en door verbetering van de informatievoorziening aan huisartsen.

Daarnaast willen we zichtbare en toegankelijke vormen van jongerenwerk die aansluiten bij de actuele lokale situatie. We bevorderen de samenwerking tussen jongerenwerk, scholen, sportverenigingen, geloofsgemeenschappen en maatschappelijke organisaties en benadrukken het belang van veilige fysieke ontmoetingsplekken voor jongeren, waar zij elkaar kunnen ontmoeten en zich kunnen ontwikkelen.
We onderzoeken hoe jongerenparticipatie duurzaam vorm kan krijgen, bijvoorbeeld via een jeugdcommissie of andere vormen die aansluiten bij jongeren zelf.

Scholen vervullen een belangrijke rol in de leefbaarheid van onze kernen. Zij zijn niet alleen een plek voor onderwijs, maar ook een ontmoetingsplek en een spil in de gemeenschap en hebben daarmee een brede maatschappelijke betekenis. Daarom kijken we nadrukkelijk naar een breder en multifunctioneel gebruik van het schoolgebouw, zodat het bijdraagt aan ontmoeting, voorzieningen en activiteiten in de kern of wijk.

In ons armoedebeleid houden we vast aan minimaregelingen op basis van 130% van de bijstandsnorm. Daarbij stimuleren we dat mensen meedoen en ook iets voor een ander doen. Omdat dit eraan bijdraagt je van waarde te voelen. We zetten in op het beter bereiken van inwoners die nu nog buiten beeld blijven. Armoedebeleid en schuldhulpverlening zien we als een belangrijk onderdeel van preventie, dat bijdraagt aan bestaanszekerheid en het voorkomen van zwaardere zorgvragen. Waar armoede samenhangt met complexe problematiek, zorgen we voor een integrale aanpak in samenhang met zorg en ondersteuning.

Zorg en professionele ondersteuning
Zorg organiseren we dichtbij, toegankelijk en menselijk, met vertrouwen in professionals. We zetten in op:
- Een sterk Sociaal Team;
- Passende ondersteuning zoveel mogelijk nabij;
- Een dekkend zorglandschap in de jeugdhulpregio waar Vijfheerenlanden onderdeel van is, met specialistische hulp voor complexe problematiek.

Daarbij maken we duidelijke keuzes: de inzet van zorg richt zich in de eerste plaats op inwoners die dit het hardst nodig hebben. We hanteren de wettelijke kaders als basis en zoeken binnen die ruimte naar een zorgvuldige balans tussen professionele ondersteuning en wat inwoners zelf of met hun netwerk kunnen organiseren. Dit vraagt ook dat we realistisch zijn over wat wel en niet van de overheid verwacht kan worden en dat we accepteren dat, na zorgvuldige afweging, niet iedere ondersteuningsvraag leidt tot een zorgaanbod. Professionals krijgen ruimte om hierin afwegingen te maken en effectief maatwerk toe te passen in complexe situaties of betrekkelijk eenvoudige voortdurende situaties waarvoor regelgeving ontbreekt. Waarbij we tevens onderzoeken of en wanneer de inzet van de doorbraakmethode meerwaarde biedt. Dit kan ook betekenen dat keuzes soms moeilijk te accepteren zijn of tot bezwaar leiden.

We blijven werken aan integraliteit tussen zorg, onderwijs, werk en inkomen. Bij de huisvesting voor kwetsbare doelgroepen zoeken we naar passende oplossingen zodat wonen, zorg en welzijn beter op elkaar aansluiten.

We streven naar duurzame en gelijkwaardige samenwerking met partners. Waarin we een gezamenlijke richting hebben en er ook ruimte is voor lokale en professionele invulling en maatwerk in de uitvoering. Dit vraagt wel om flexibiliteit in aanbestedingsvormen, zodat partijen gezamenlijk langjarig kunnen investeren in kwaliteit en continuïteit. We versterken het Sociaal Team en geven professionals ruimte om maatwerk te leveren. Daarbij accepteren we dat niet alles volledig voorspelbaar is of via een rechte lijn van A naar B loopt.

Veiligheid

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een sterke en leefbare gemeente. We zetten in op een evenwichtige aanpak in alle kernen van enerzijds preventie en anderzijds handhaving.

Preventie is een belangrijke pijler van ons veiligheidsbeleid. Daarbij richten we ons op het weghouden van jeugd en jongeren uit de criminaliteit en op het beschermen van inwoners, waaronder specifiek vrouwen, tegen (gewelds) criminaliteit.

Jongerenwerk en een sterke sociale basis dragen bij aan het verminderen van onveiligheidsgevoelens, overlast en incidenten. Daarbij hebben we oog voor nieuwe maatschappelijke uitdagingen onder jongeren, zoals online beïnvloeding, middelengebruik en het ronselen voor criminaliteit. We zetten in op mediawijsheid, rolmodellen en samenwerking met ouders, scholen en zorgprofessionals.

Voorkomen waar het kan, ingrijpen waar het moet. Ongewenst en crimineel gedrag pakken we aan. We investeren in zichtbare veiligheid in de openbare ruimte, met aandacht voor toezicht, verlichting en camera's. Hiermee willen we ook het veiligheidsgevoel van inwoners vergroten.

We zien dat er in Vijfheerenlanden veel goed gaat. Er is veel betrokkenheid en draagkracht in de samenleving. Die positieve kracht willen we benutten en versterken. Initiatieven van inwoners, zoals buurtpreventie, ondersteunen we dan ook van harte.

De rol van onze BOA's en het aantal groeit mee met de groei van Vijfheerenlanden. We investeren in voldoende capaciteit en zorgen voor goede samenwerking met politie en andere partners.
We zijn alert op cyberveiligheid en vergroten het bewustzijn van cyberdreiging, zowel binnen de gemeentelijke organisatie als voor inwoners en ondernemers.
Wij zien dat er in onze samenleving soms sprake is van spanningen die zich uiten in wantrouwen richting de overheid. We nemen deze spanningen en dit wantrouwen richting de overheid serieus en werken actief aan een goede relatie. We kiezen daarbij altijd voor de dialoog, met als uitgangspunt dat inwoners en overheid met elkaar werken aan veiligheid, weerbaarheid en leefbaarheid, en niet tegenover elkaar komen te staan.

Vluchtelingenopgave

We houden ons aan de wettelijke opgave voor opvang en huisvesting van asielzoekers en statushouders en de inspanningsverplichting voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Het maken van zorgvuldige afwegingen tussen spreiding, leefbaarheid en kosten is daarbij van belang. We investeren in begeleiding en wijkcohesie, zodat opvang veilig verloopt en goed aansluit bij de omgeving. Dit doen wij zorgvuldig, mede in samenspraak met inwoners en ondernemers. We investeren in draagvlak.

We hebben nadrukkelijk oog voor de samenhang tussen opvang, integratie, zorg en huisvesting.
De huidige lijn waarbij we inzetten op meedoen vanaf dag één – taal, werk en participatie – zetten we voort. Deze aanpak blijkt effectief en verdient blijvende aandacht.
Voor de huisvesting van statushouders binnen onze wettelijke taak gaat de voorkeur uit naar huisvesting van vluchtelingen die al in onze gemeente verblijven en werken. Om zo een doorlopende lijn te realiseren van opvang via participatie en arbeid naar duurzame huisvesting. Daarbij willen we een doorbraak creëren om sneller flexibele en tijdelijke woonoplossingen voor de huisvesting van statushouders en toekomstige huisvesting voor Oekraïense ontheemden te realiseren en daarmee de druk op de woningvoorraad verlichten.

Ingeval er een beroep wordt gedaan op Vijfheerenlanden voor opvang boven de wettelijke opgave, geldt dat dit altijd vraagt om een expliciete afweging en besluitvorming door de gemeenteraad. Daarbij is het belangrijk dat een verzwaring van de opvangopgave gepaard gaat met verlichting van de opgave voor de huisvesting van statushouders. Een zorgvuldige afweging is leidend tussen spreiding, leefbaarheid en kosten. Dit geldt ook bij een verzwaarde wettelijke verplichting tot meer opvang en huisvesting.

Per 4 maart 2027 verloopt naar verwachting de huidige Europese beschermingsrichtlijn (RTB) en ontvangen Oekraïense ontheemden mogelijk een tijdelijke verblijfstatus voor de duur van 3 jaar. Hierbij wordt de rechtspositie van deze groep genormaliseerd. Wij stellen daarom in aanloop op de beëindiging van de RTB een gemeentelijk transitieplan op dat de overgang van tijdelijke noodhulp naar een genormaliseerde situatie in goede banen leidt. Daarin zetten we in op zorgvuldige overgang van opvang naar wonen, van leefgeld naar participatie en op sociale inbedding, meedoen en zorg.

We hebben oog voor de extra druk die opvang en huisvesting kunnen leggen op zorg, voorzieningen en de woningvoorraad. We werken daarom integraal samen met partners zoals woningcorporaties, Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), VluchtelingenWerk, AVRES (regionale uitvoeringsorganisatie voor werk, inkomen en participatie) en ons eigen Sociaal Team en breiden deze samenwerking waar nodig uit.

Sport en Kunst en Cultuur

Sport, kunst en cultuur dragen in sterke mate bij aan de leefbaarheid, mentale en fysieke gezondheid en verbondenheid in onze kernen. Ze brengen mensen samen, geven ruimte aan (persoonlijke) ontwikkeling en versterken de sociale basis. Daarom blijven we inzetten op een toegankelijk en laagdrempelig aanbod voor alle inwoners, jong en oud.

We zien sport en bewegen nadrukkelijk ook als een belangrijk onderdeel van preventie. Door deelname te stimuleren, werken we aan een gezondere samenleving. Daarbij zorgen we dat sportvoorzieningen en -accommodaties op orde zijn en meegroeien met de ontwikkeling van Vijfheerenlanden, met oog voor efficiënt en meervoudig gebruik. Dit samen met de sportverenigingen, die hier nadrukkelijk ook zelf een verantwoordelijkheid hebben.

Kunst en cultuur geven identiteit en kleur aan onze gemeente. We behouden wat er is en versterken waar dat bijdraagt aan ontmoeting, ontwikkeling en betrokkenheid van onze inwoners. Culturele verenigingen, initiatieven en lokale evenementen spelen hierin een belangrijke rol en vormen het hart van het culturele leven in onze kernen. Zij maken cultuur zichtbaar, dichtbij en toegankelijk en verdienen daarom onze blijvende ondersteuning. Onze musea en erfgoedlocaties dragen bij aan het behoud en beleefbaar maken van onze geschiedenis. We vinden het belangrijk dat deze plekken een rol vervullen voor onze inwoners, bijvoorbeeld door educatie, ontmoeting en het versterken van historisch besef. Daarnaast zien we kansen om musea te benutten ter stimulering van toerisme en economische ontwikkeling. Ondersteuning vanuit de gemeente richten we op deze maatschappelijke en lokale meerwaarde, in samenhang met de mogelijkheden van instellingen om zelf initiatieven te ontplooien en samenwerkingen aan te gaan.

Voor inwoners van alle kernen moet ruimte voor beweging, culturele ontwikkeling en ontmoeting bereikbaar zijn. Hoe dat eruitziet, verschilt per kern. Daarbij is het noodzakelijk om keuzes te maken. Niet alles kan tegelijkertijd of overal in dezelfde mate worden gerealiseerd. We prioriteren op basis van wat het meest bijdraagt aan leefbaarheid, gemeenschapskracht en gezondheid van onze inwoners, en houden daarbij oog voor een evenwichtige verdeling over de kernen.

Vrijwilligers, verenigingen en inwonersinitiatieven vormen de motor achter sport en cultuur. Zo geven muziekverenigingen bijvoorbeeld muziekles op scholen. We ondersteunen hen, verlagen waar mogelijk drempels en stimuleren dat inwoners zelf initiatief nemen. Het budget inwonerinitiatieven kan hierbij een belangrijke rol vervullen. Waar nodig faciliteren we en denken we mee, zodat ideeën ook daadwerkelijk tot uitvoering kunnen komen, maar we nemen niet over.
Zo bouwen we samen aan een gemeente waarin sport, kunst en cultuur vanzelfsprekend onderdeel zijn van het dagelijks leven en bijdragen aan het goede leven in Vijfheerenlanden.

4

Economie en ondernemers

IN HET KORT

- We zorgen dat ondernemers kunnen groeien en zich welkom voelen.
- We maken regels eenvoudiger en helpen ondernemers sneller.
- We houden onze winkelcentra levendig en goed bereikbaar.
- We werken samen met scholen en bedrijven aan werk en innovatie.
- We geven ruimte aan nieuwe en vernieuwende bedrijven.
- We blijven onze boeren en fruittelers ondersteunen en zorgen dat zij toekomst hebben.

Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, voorzieningen en dynamiek in onze dorpen en steden. We willen een gemeente zijn waar ondernemers zich welkom blijven voelen, kunnen groeien en bijdragen aan het goede leven in Vijfheerenlanden.

Ondernemers nemen weliswaar zelf initiatief, maar als gemeente kiezen we voor een duidelijk actieve en betrokken rol richting ondernemers. Door te agenderen, te faciliteren, te verbinden en waar nodig te ondersteunen. We bieden ruimte voor ondernemerschap, vereenvoudigen regelgeving waar mogelijk en ondersteunen ondernemers bij bijvoorbeeld vergunningstrajecten. We sluiten aan bij de praktijk en belevingswereld van ondernemers en zetten, bijvoorbeeld via ons bedrijvenloket, in op heldere, toegankelijke dienstverlening. Initiatieven krijgen een open en positieve benadering, met oog voor mogelijkheden.

We zetten in op een toekomstgerichte economie. Dat betekent ruimte voor innovatie, nieuwe bedrijvigheid en het versterken van de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt. We stimuleren samenwerking tussen ondernemers, onderwijsinstellingen en gemeente, zodat we inspelen op de arbeidskrachten en ontwikkelingen van de toekomst. Daarbij hebben we ook oog voor een inclusieve arbeidsmarkt, waarin mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen krijgen om mee te doen.

Detailhandel en horeca dragen bij aan levendigheid en ontmoeting en worden waar mogelijk geconcentreerd zodat zij elkaar versterken. We koesteren lokale ondernemers omdat we ze van groot belang vinden voor onze samenleving. Een goede bereikbaarheid van en parkeergelegenheid bij winkels en bedrijventerreinen is daarbij randvoorwaardelijk. We continueren het huidige beleid rondom de winkelsluitingswet dat in samenspraak met de inwoners tot stand is gekomen.

Voor de ruimtelijke inrichting van onze economie maken we bewuste keuzes. We zorgen voor voldoende en toekomstbestendige ruimte voor bedrijvigheid, waarbij we inzetten op goed ontsloten en kwalitatief sterke werklandschappen. Daarbij is er ruimte voor innovatieve en duurzame bedrijvigheid, passend bij het karakter en de schaal van Vijfheerenlanden. We stimuleren clustering waar dat bijdraagt aan efficiënt ruimtegebruik en economische versterking, en houden tegelijkertijd oog voor de balans met de leefomgeving en andere ruimtelijke opgaven. Zoals het herplaatsen van bedrijven waardoor woningbouw gerealiseerd kan worden.

We willen verkennen of het wenselijk en realistisch is om scherper te bepalen welk type ondernemerschap we willen aantrekken en versterken. Door een duidelijk profiel te ontwikkelen, kunnen we gerichter sturen op economische ontwikkeling die past bij het karakter en de ambities van Vijfheerenlanden. Daarbij kan gedacht worden aan het versterken van sectoren waarin we onderscheidend kunnen zijn, zoals innovatieve vormen van landbouw.

Richting regio en andere overheden treden we zelfbewust, ambitieus en, indien nodig, assertief op. We brengen onze economische belangen actief in en benutten kansen voor samenwerking en ontwikkeling. Daarbij hoort ook dat we kansen voor lokale ondernemers in ons eigen beleid, zoals aanbestedingen, zo goed mogelijk benutten.
Zo bouwen we samen aan een veerkrachtige en toekomstbestendige economie in Vijfheerenlanden.

Landelijk gebied en agrariërs
We zien de samenwerking met de agrarische sector, boeren en fruittelers, als fundamenteel voor de ontwikkeling van het landelijk gebied. De bestaande landbouwvisie blijft leidend binnen de kaders van landelijke wetgeving en verplichtingen. De werkgroep Landbouw behoudt een belangrijke rol in de dialoog en beleidsontwikkeling. Met gemeente Molenlanden en binnen de Alblasserwaard zetten we in op een meer intensieve samenwerking.

Voor agrariërs moet er een gezond economisch toekomstperspectief zijn, met ruimte voor een goed verdienmodel en ondernemerschap, passend binnen ecologische randvoorwaarden en maatschappelijke verwachtingen. Daaronder verstaan we ook ruimte voor nevenactiviteiten.

We stimuleren toekomstbestendige landbouw, waaronder het bijdragen aan een circulaire samenleving en natuurvriendelijk werken. Maatwerk is daarbij het uitgangspunt: oplossingen worden samen met ondernemers vormgegeven, passend bij de specifieke situatie van het bedrijf en de omgeving.

We werken aan perspectief voor boeren die willen stoppen, omschakelen of verbreden. Dit doen we onder meer door ruimte te bieden voor nevenactiviteiten en multifunctioneel gebruik van agrarische erven. Kavelruil stimuleren we actief om de structuur te verbeteren, vervoersbewegingen te beperken en – waar passend – ruimte te bieden voor woningbouw.

Om het open landschap te beschermen maken we zorgvuldige afwegingen over het gebruik van landbouwgrond, in samenhang met opgaven voor wonen, natuur, water, bodem en luchtkwaliteit.

5

Financiën

IN HET KORT

- We zorgen dat de gemeente financieel gezond blijft.
- We maken duidelijke keuzes waar we geld aan uitgeven.
- We spannen ons in om de lasten voor inwoners en ondernemers zo laag mogelijk te houden.
- We hebben geld achter de hand voor moeilijke tijden.
- We zorgen dat plannen echt worden uitgevoerd en zichtbaar zijn.

Onze koers is helder: wij zetten in op een financieel robuuste gemeente met een realistisch huishoudboekje en een daadkrachtige investeringsagenda. Daarmee faciliteren wij de groei van onze gemeente en waarborgen wij de vitaliteit van onze gemeenschap. Dit coalitieakkoord wordt, ook in financieel opzicht, nader uitgewerkt in een concreet collegeprogramma. Dit wordt vervolgens zowel inhoudelijk als financieel verwerkt in de Programmabegroting 2027 en in de bijbehorende meerjarenraming.

Wij beseffen dat besturen het maken van verantwoorde keuzes is, zeker in een financieel uitdagend landschap, waarbij de gezondheid van ons gemeentelijk huishoudboekje voor een belangrijk deel wordt bepaald door rijksbeleid. Het harde uitgangspunt voor 2027 is voor ons een sluitende begroting. Ook meerjarig streven wij naar een financieel sluitende begroting, Maar wanneer er in onze meerjarenraming sprake is van mogelijke tekorten als gevolg van (uitblijvende) besluitvorming van het rijk, schromen wij niet om deze tekorten en de consequenties daarvan op transparante wijze zichtbaar te maken.

Een gezond en realistisch gemeentelijk huishoudboekje (ook in meerjarig opzicht) mag niet ten koste gaan van de portemonnee van onze inwoners en ondernemers. Mocht blijken dat (aanvullende) bezuinigingen noodzakelijk zijn, dan kijken we eerst kritisch naar de gemeentelijke uitgaven en het huidige beleid en voorzieningenniveau. Pas in laatste instantie overwegen we een verhoging van de Onroerendezaakbelasting (OZB). Het primaire uitgangspunt voor de OZB blijft een jaarlijkse indexatie ter compensatie van gestegen lonen en prijzen. De hoogte van de OZB moet daarbij in een goede verhouding staan tot het gemeentelijke voorzieningenniveau.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing worden berekend op basis van 100% kostendekkendheid. We beseffen daarbij dat naar verwachting de komende jaren de tarieven voor de afvalstoffenheffing zullen stijgen als gevolg van belastingmaatregelen van het rijk.

Om een financieel robuuste gemeente te zijn, moeten we een stevige financiële buffer hebben. De absolute ondergrens daarvoor is een solvabiliteit van 20%. Onze ambitie is een geleidelijke groei naar een gezonde solvabiliteit van 30%. Daarvoor zetten we bij voorkeur zich voordoende rekeningvoordelen in om onze algemene reserve te versterken, waarbij we streven naar een weerstandsvermogen van 2,5. Ook investeren we in de verdere doorontwikkeling van risicosturing. Dit doen wij onder meer door in het kader van de verdere doorontwikkeling van de gemeentelijke planning- en controlcyclus, de grip van de raad op risicovolle projecten en beleids-ontwikkelingen te versterken. Mede hierdoor verankeren we risicosturing diep in onze organisatie en zijn we goed voorbereid op (on)verwachte maatschappelijke en economische tegenvallers. Ook willen wij de leesbaarheid van onze planning- en controldocumenten blijvend verbeteren.

We gaan aan de slag! Vijfheerenlanden groeit en blijft groeien. Daarom vertalen we onze investeringsagenda naar concrete projecten en uitvoering, zodat plannen zichtbaar worden in onze dorpen en kernen. We zetten actief in op versnelling van de uitvoering, onder andere bij woningbouw, door processen slimmer en effectiever in te richten. Zo zorgen we dat plannen niet op papier blijven staan, maar daadwerkelijk leiden tot resultaat voor onze inwoners. Hierdoor incasseren we ook eerder de maatschappelijke en financiële baten van de groei van onze gemeente. Dit doen we niet alleen. We zetten daarbij in op een gezamenlijke verantwoordelijkheid van rijk, provincie, regio en gemeente Vijfheerenlanden. Daarbij zoeken we ook actief naar mogelijkheden voor cofinanciering om onze slagkracht te vergroten.

Een sterk, leefbaar en toekomstbestendig Vijfheerenlanden

Dit akkoord is geen eindpunt, maar het vertrekpunt voor de komende jaren. De werkelijkheid van onze gemeente, van onze inwoners en ondernemers is voortdurend in beweging. Dat vraagt om een gemeentebestuur dat niet alleen richting geeft, maar ook blijft leren, aanpassen en samenwerken.

We realiseren ons dat de keuzes die we maken impact hebben op inwoners, ondernemers en organisaties. Daarom blijven we in gesprek, blijven we luisteren en blijven we uitleggen. Niet alleen bij grote besluiten, maar juist ook in de dagelijkse praktijk van uitvoering.

We gaan deze periode met vertrouwen tegemoet. Niet omdat alles vastligt, maar omdat we gezamenlijk richting hebben gekozen en bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen voor de uitvoering. Door te blijven samenwerken en scherp te blijven op onze keuzes, bouwen we verder aan een gemeente die in beweging blijft en haar kracht weet te benutten. We bouwen verder aan ons mooie Vijfheerenlanden!

1 juni 2026
CDA Vijfheerenlanden, Marieke van der Spek
SGP Vijfheerenlanden, Kees Vermaat
VVD Vijfheerenlanden, Thijmen Peter de With
Hart voor Vijfheerenlanden, Thomas van Montfoort

Bijlage Voorgestelde portefeuilleverdeling

Onderstaande verdeling ligt in de collegevergadering van 9 juni 2026 ter besluitvorming voor.

Portefeuille 1 CDA

- Financiën en inkoop, waaronder Begroting, planning & control, financieel beheer, inkoop- en aanbestedingsbeleid, deelnemingen.
- Sport, waaronder Sportbeleid, sportaccommodaties en stimuleringsprogramma's.
- Grondzaken en gemeentelijke eigendommen, waaronder Grondbeleid, beheer en onderhoud gemeentelijk vastgoed, aankoop en verkoop van grond en vastgoed.
- ICT, informatieveiligheid, DIV, archief, gegevensbeheer, waaronder Digitale systemen, werkplekbeheer, data informatieveiligheid en informatiebeheer.
- Recreatie en toerisme, waaronder Ontwikkeling en promotie van recreatie en toeristisch aanbod, city marketing.
- Bestuurlijk trekker voor bestuurlijke vernieuwing, waaronder Initiëren en aanjagen van modernisering bestuur.

Portefeuille 2 CDA

- Jeugd, waaronder Jeugdzorg, preventie, sociale basis en ondersteuning van jongeren.
- Volksgezondheid, waaronder Publieke gezondheid, preventie, sociale basis en GGD-samenwerking.
- Werk en inkomen, waaronder Participatiewet, bijstand en re-integratie naar werk, armoedebeleid en schuldpreventie.
- Kernenbeleid / gemeenschapskracht, waaronder Leefbaarheid en samenwerking in dorpen en wijken, gemeenschapshuizen, sociale basis.

Portefeuille SGP

- Landschap en landbouw, waaronder Ontwikkeling buitengebied en (toekomst) agrarische sector.
- Economie, waaronder Lokale economie, bedrijven en vestigingsklimaat.
- Klimaat, milieu, water en bodem, waaronder klimaatadaptatie, waterbeheer, bodemkwaliteit, toekomstbestendig bouwen
- Onderwijs, waaronder Onderwijshuisvesting en lokale onderwijsagenda.
- Beheer Openbare ruimte, speelplaatsen en gedenk- en begraafplaatsen, waaronder Inrichting, beheer en onderhoud van openbare buitenruimte, rioolbeheer, en voorzieningen.
- Bibliotheken, waaronder Bibliotheekvoorzieningen en leesbevordering.

Portefeuille VVD

- Wonen, waaronder Woningbouw en huisvestingsbeleid.
- Mobiliteit, waaronder Verkeer, vervoer, verkeersveiligheid en bereikbaarheid.
- Wmo, waaronder Ondersteuning voor zelfredzaamheid, beschermd wonen en zorg.
- Integratie en Asiel, waaronder Inburgering, ontwikkeling en beheer opvangvoorzieningen, opvangvraagstukken statushouders.
- Monumentenzorg waaronder, Behoud en bescherming erfgoed.
- Kunst & cultuur waaronder, Cultureel beleid, culturele accommodaties en voorzieningen.
- Bestuurlijk trekker Lange termijnperspectief 2060 waaronder, Lange termijn strategie en toekomstvisie.

Portefeuille HvV

- Ruimtelijke ontwikkeling waaronder, Ruimtelijke plannen en gebiedsontwikkeling.
- Participatie, waaronder Betrekken inwoners bij beleid en besluitvorming.
- Afvalinzameling, waaronder Inzameling en verwerking huishoudelijk afval.
- Duurzaamheid en energie, waaronder Energietransitie, netcongestie, circulariteit en verduurzaming.

Portefeuille Burgemeester

- Kabinet en Representatie, waaronder vertegenwoordiging, gastheerschap, representatie
- Communicatie, waaronder woordvoering, (pers)communicatie, website
- Openbare Orde en Veiligheid, waaronder brandweer, crisisbeheersing, APV, bestrijding ondermijning
- Handhaving, waaronder toezicht, BOA's
- Dienstverlening, waaronder burgerzaken, klantcontactcentrum, vergunningaanvragen
- Regionale Samenwerking, waaronder belangenbehartiging, lobby, bestuurlijke samenwerking, VNG
- HRM, waaronder organisatie, arbeidsvoorwaarden, personeelsplanning

GEMEENTE
VIJF
HEE
REN
LAN
DEN